

INGELICHT

Informatiemagazine van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
voor de I&V-keten
april 2009 - Nr 2

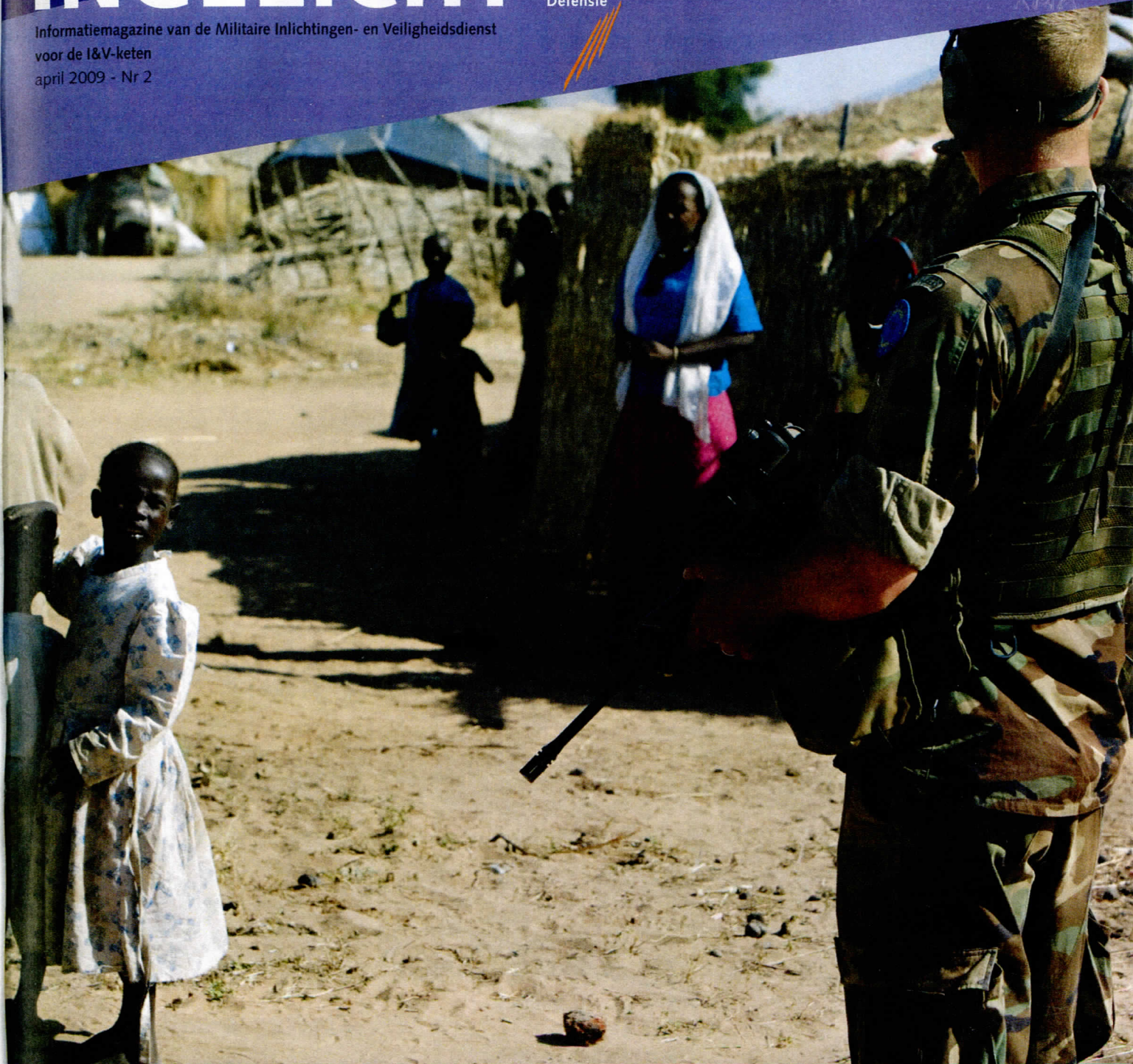
Defensie



NIJHA

9

0101-1111 KMA



MIVD RONDT MISSIE TSJAAD AF

I&V-KETEN NOG NIET UITGEGROEID

DE RAVEN: UITSLUITEN VAN RISICO'S
TOPCONFERENTIE OVER AFGHANISTAN





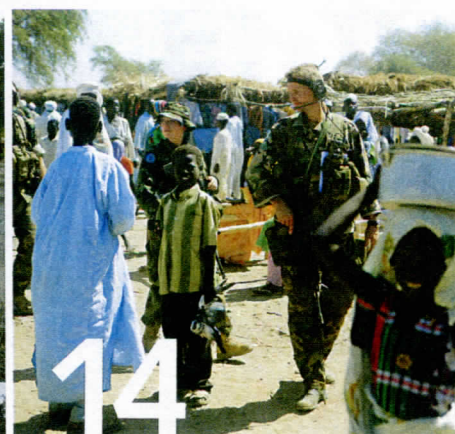
4

De Inlichtingen en Veiligheidsketen: Nog niet uitgegroeid



8

De Raven wordt ingezet als men de zaak niet vertrouwd



14

MIVD rondt missie Tsjaad af

7 Toekomstvisie voor de MIVD

16 'De inlichtingendienst bij de Generale Staf'

11 Column Veiligheidszaken: Een bron van informatie

18 Gelezen

12 Topconferentie over de toekomst van Afghanistan in Den Haag

19 Boekbespreking: Kabul & Kamp Holland

P E R S O N E E L S K A T E R N



20 COMMISSIE DAVIDS:
Werk aan de winkel voor BDI



22 Medaille-uitreiking
Rood Erekoord voor Caroline
Co de Rood



23 SFINX: MIVD neemt deel aan de CPC-loop

24 REUSERS KOLOM: Weet waar wat te halen valt

21 COLUMN MC:
Paarse krokodil (-trofee)

INGELICHT, INFORMATIEBLAD VAN DE MILITAIRE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST VOOR DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSKETEN

Eindredactie: S.A.H. Stuiver Redactie: N.E. van den Brink en M.P. van Woudenberg Redactieadres: MIVD/Bureau Communicatie, Postbus 20701, 2500 ES Den Haag

E-mailadres: mivd@mindef.nl Telefoon: 070 - 441 90 40 Fotografie: Ministerie van Defensie, Archief Defensiekrant, AVDD en Cynthia Boll

Vormgeving: Theo Olsthoorn en Kommer de Heer UnitedGraphics Druk: DeltaHage Oplage: 1.000 exemplaren

Deadlines Ingelicht Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data: Inleveren 24 september Verschijningsdatum 16 oktober

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

VOOR GEBRUIK VAN TEKSTEN EN FOTO'S UIT DIT BLAD DIEN T U TOESTEMMING TE VRAGEN AAN DE REDACTIE.

Ver weg en toch dichtbij

Het is 11 april, een dag voordat de dochter die mij binnenkort opa gaat maken, jarig is. Ik vertrek naar 'de woestijn' voor een werkbezoek aan mijn mannen en vrouwen. Weer eens een Pasen en een verjaardag niet thuis, mijn familie en ik raken er nooit echt aan gewend. Samen met Bonnette, Ad en Bernd zit ik in het vliegtuig dat ons steeds verder weg brengt van de luxueuze wereld met al haar welvaartsproblemen. Verder weg van mensen die proberen hun brood te verdienen over de ruggen of de reputatie van anderen, maar ook van mensen die zich suf werken voor de reputatie van ons land en het gevaarvolle werk ondersteunen van onze mannen en vrouwen in 'de woestijn' of waar ook ter wereld. Ik mis de waardevolle feestdagen met mijn gezin en kijk uit naar de ontmoeting met mijn mensen die met gevaar voor eigen leven werken en ook die waardevolle feestdagen met hun familie ontberen. Mijn Hoofdofficier Toegevoegd (HOT) valt in slaap, op de grond een rugzak vol met paaseitjes die ze per se wil achterlaten bij onze collega's, een kleine maar warmhartige attentie.



Veel vliegtuigen en helikopters later teken ik het condoléance register van de gesneuvelde soldaat der eerste klasse Azdin Chadli. Het is 06.00 uur in de morgen en ben alleen in het Nederlandse zaaltje. Ik heb de plek gezien waar de raket insloeg en in een fractie van een seconde het leven van zoveel families voorgoed veranderde. We hebben een voordracht gehad van een Afghaanse vrouw die een huis met vijftien alleenstaande Afghaanse moeders runt. Zij hebben de dag tevoren de catering verzorgd op initiatief van Mathieu. Een vlagofficier in de woestijn die veel goed werk doet voor en met Afghanen. Mijn bewondering voor deze officier is gestegen en ik heb met meer emotie dan ik gewend ben afscheid van hem genomen. Omdat we kerels zijn hebben we elkaar extra hard op de schouders gemept en 'de mazzel maatje' geroepen. Boterzacht de hardsten.

Het is 16 april en ik ben met een blauwe vogel op weg naar huis. Morgen mag ik onze collega's Gary en Simone trouwen.

Vanavond zie ik mijn vrouw en kinderen weer, mijn beste vriend en Jesse die ik waarschijnlijk als het regent zelf mag uitlaten.

Straks groet ik mijn reisgezellen voordat we uit elkaar gaan en ga ik nog even naar het bureau.

De wetenschap dat het met de Afghanen weer wat beter gaat, dat onze mannen en vrouwen hun leven wagen en soms geven om dit alles voor die mensen mogelijk te maken, stemt mij dankbaar. Ik heb weer extra energie opgedaan, mijn vechtlust hersteld en ben dankbaar uw chef te mogen zijn.

En de berichtgeving in de media? In 'de woestijn' was ik daar ver weg van, maar nu ben ik gelukkig weer dicht bij mijn familie.

Pieter Cobelens, Generaal-majoor

Inlichtingen en Veiligheidsketen: nog niet uitgegroeid

De I&V-keten stáát, zegt generaal-majoor

Cobelens, directeur van de MIVD. "Die begint in het operatiegebied in Afghanistan en loopt tot het Haagse. We zijn nog bezig met *fine tunen*. Maar die keten is er en is noodzakelijk."

Met de grootst mogelijke snelheid zoveel mogelijk informatie verwerken tot kwalitatief goede inlichtingen. Daar gaat het om. Die inlichtingen moeten gedeeld met de juiste mensen. Dat zijn de mensen op politiek-bestuurlijk niveau, maar ook de commandant in het veld. "Het is als een waterleiding", legt Cobelens uit. "Vroeger werd het water uit een toren naar het kraantje geleid via kanaaltjes en bochtjes. Maar in een rechte pijp loopt het water sneller. Korte heldere lijnen dus."

De plek die de MIVD vroeger in de inlichtingenwereld innam, was vooral op het strategische niveau. Dat was voordat het rapport van de Onderzoeksgroep Inlichtingen en Veiligheid Defensie verscheen. Aanbeveling in dit rapport was namelijk dat de I&V-organisaties binnen Defensie als keten moeten gaan functioneren. Sinds die tijd zijn er grote stappen gezet. De MIVD werkt bijvoorbeeld steeds meer in het operationeel-tactische veld. "Je kunt strategisch, tactisch en operationeel niet tegen elkaar afzetten", zegt Cobelens. "Het staat in een heel andere verhouding. Met inlichtingen voorkomen dat een patrouille in een hinderlaag rijdt, is van een heel ander kaliber dan het (strategische) besluit om mee te doen aan een operatie. Gelukkig is de dienst niet meer weg te denken uit het tactische veld. Het heeft een meerwaarde dat de MIVD op dit niveau wordt betrokken. We kunnen levens redden door inlichtingen over een hinderlaag die de *Opposing Militant Forces* voor een patrouille willen leggen."

Het verwerven en implementeren van de *Unmanned*

Aerial Vehicle (UAV) is een voorbeeld van deze verschuiving naar het tactische niveau. "Dat is een boeiende en interessante ontwikkeling. Want het is vernieuwend dat beeldmateriaal dat met een onbemand vliegtuig in Afghanistan wordt opgenomen, niet alleen naar de grond, maar vervolgens ook naar de MIVD wordt gestuurd. Het is voor het eerst dat de MIVD capaciteit krijgt om op deze manier rechtstreeks de beschikking te krijgen over beeldmateriaal van een operatiegebied. Hier kunnen we het door mensen die er specifiek verstand van hebben, laten onderwerpen aan technische ingrepen en het laten analyseren. We moeten daarom meer *reach-back* capaciteit creëren, zodat we zo min mogelijk mensen in het voorterrein hebben, en meer thuis. Nu zijn namelijk veel MIVD'ers uitgezonden."

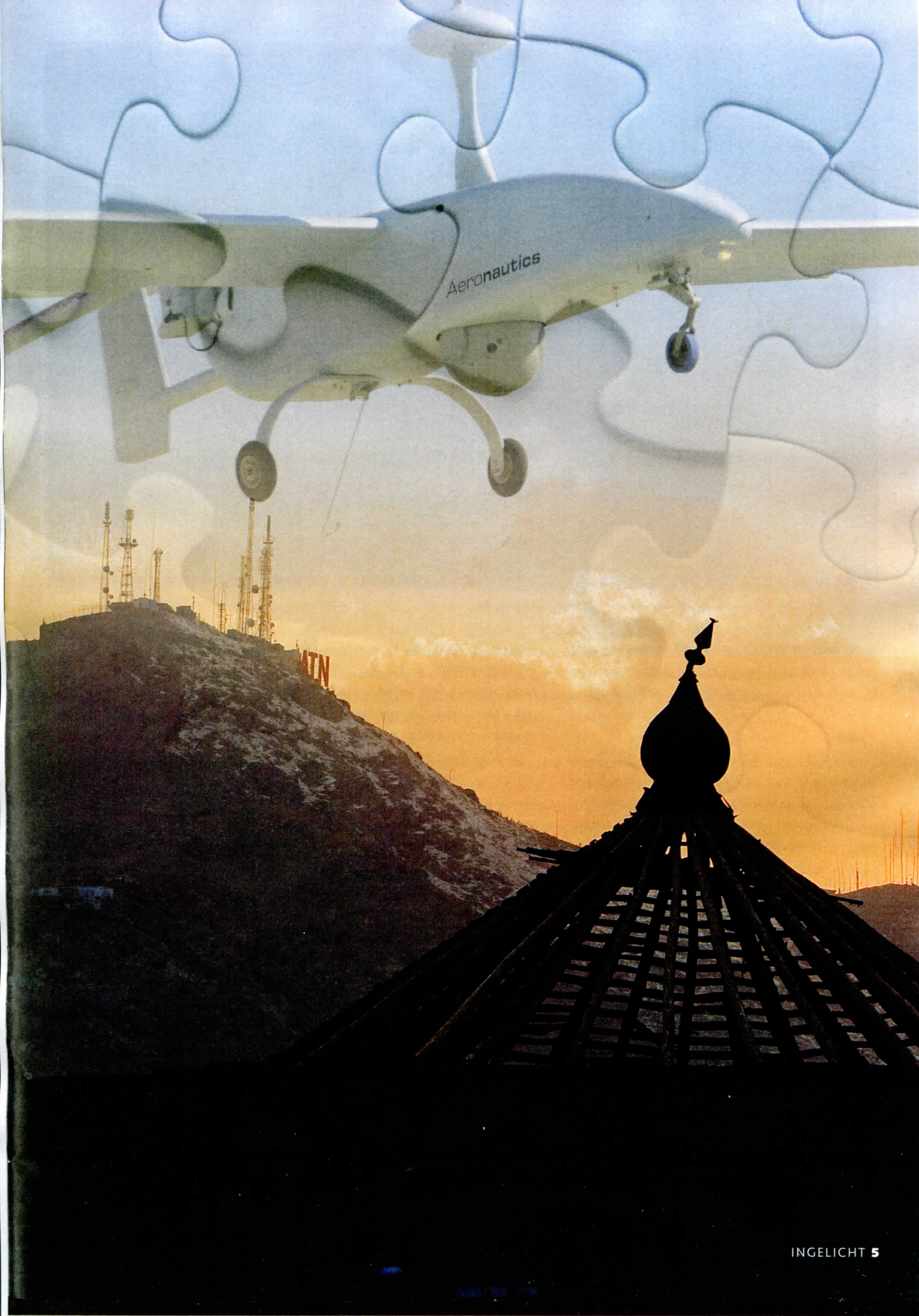
Groei

De keten is nog niet uitgegroeid. Er zijn nog allemaal ontwikkelingen gaande die de keten sterker moeten maken. Bijvoorbeeld het *Joint ISTAR Commando* en het *Joint Collection and Fusion Concept*. Maar ook de uitbreiding van de MIVD gaat door.

Cobelens noemt ook het versterken van de keten door meer sensoren, technische middelen om informatie te verzamelen, in te zetten. "We moeten sensoren hebben die elkaar snijden en overlappen. Dan heeft het meerwaarde. Dan kun je inlichtingen produceren met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid." Allemaal ontwikkelingen die Cobelens toejuicht. "Stilstand is achteruitgang. Als inlichtingendienst kun je nooit genoeg weten. Moeilijke beslissingen moeten goed onderbouwd worden. Het gaat om de veiligheid van ons land. Dan is geen zee te hoog. Alleen op basis van goede inlichtingen kunnen we die veiligheid bieden."

De keten houdt volgens Cobelens niet op in Nederland of het operatiegebied.

"Het strekt zich internationaal uit. Met internationale partners wordt immers informatie gewisseld die bijdraagt aan onze inlichtingenproducten." Voor Cobelens is het belangrijk ook daarin te blijven investeren. "Internationaal





gezien tellen we steeds meer mee. We hebben een goede positie, omdat we goed werk leveren. Daar moeten we aan blijven werken, omdat we er ook wat voor terugkrijgen."

DIVR

Ter versterking van de I&V-keten binnen Defensie is de Defensie Inlichtingen en Veiligheidsraad (DIVR) ingesteld. Hierin komt de ambtelijke en militaire top, zoals de secretaris-generaal (SG), de hoofddirecteur Algemene Beleidszaken, de hoofddirecteur Financien en Control en de Commandant der Strijdkrachten, bij elkaar. Doel hiervan is I&V hoger op de agenda te zetten.

Met de instelling van de DIVR is ook de functie van I&V-autoriteit in het leven geroepen. Deze functie wordt vervuld door de directeur MIVD. Hier bestaat nog wel eens wat verwarring over. Cobelens klaart de lucht: "De DIVR heeft de I&V-autoriteit. Ik, als directeur MIVD, geef daaraan invulling." Concreet betekent dit dat hij aangelegenheden die in de keten spelen, binnen de DIVR ter sprake kan brengen. Als de inlichtingen te vaag of te weinig *to the point* zijn bijvoorbeeld. "In de DIVR kan ik aangeven dat er iets aan gedaan moet worden en discussiëren we het punt door. Dat is prettig. Er is namelijk geen enkel forum waar ik voor de MIVD en de I&V-keten dingen kan toetsen. Hier kan ik met de top van gedachten wisselen en er is veel openheid. Omdat er verder weinig instanties zijn die naar ons kijken,

alleen de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, de secretaris-generaal (SG) en de vaste Kamercommissie voor Defensie, is de DIVR dan ook een plek waar we mensen terugfluiten als ze te vergaande ideeën hebben. En dat wordt geaccepteerd.

De DIVR neemt echter geen besluiten. "Maar doordat degenen die in de DIVR zitten samen verantwoordelijk zijn voor de gehele keten, kun je ervan uitgaan dat er zeker wat met de discussie wordt gedaan. Als ik merk dat anderen niets zien in mijn plannen, heeft het weinig zin dat plan toch uit te voeren. Je hebt inzicht in elkaars verantwoordelijkheden en dat leidt tot betere besluitvorming."

De MIVD heeft begin dit jaar tijdens speciaal daarvoor belegde sessies nagedacht over waar de dienst moet staan in 2030. Wat is Cobelens' beeld? "We zullen groter zijn. Ons vooruitziend vermogen zal een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid hebben. Op het gebied van sensoren zullen we meer capaciteit hebben en vooroplopen met technische middelen. Zeg maar 'blingbling'..." ■

...Het is voor het eerst dat de MIVD capaciteit heeft om op deze manier rechtstreeks de beschikking te krijgen over beeldmateriaal van een operatiegebied...

'De MIVD is niet meer weg te denken uit het tactische veld'

Toekomstvisie voor de MIVD

Vooruitziend Vermogen voor Vrede en Veiligheid. Dat is het motto van de MIVD. Dit vooruitziend vermogen werd de afgelopen tijd aangewend om een toekomstvisie te schrijven voor de MIVD. Waar moet de MIVD over twintig jaar staan? Tijdens twee heidagen werd gefilosofeerd over de verre toekomst van de wereld en nagedacht en gediscussieerd over het bestaansrecht en de toekomst van de dienst.



Het is belangrijk dat de MIVD een eigen visie voor de lange termijn formuleert. Dit is essentieel om een consistent en coherent beleid te kunnen voeren bij het vaststellen van prioriteiten en het aanwenden van middelen en dient als basis voor in- en externe communicatie. Een heldere langetermijnvisie draagt ook bij aan het maximaal benutten en daar waar mogelijk vergroten van de kracht van de dienst.

Ter voorbereiding op het formuleren van een toekomstvisie MIVD nam onder andere oud-minister van Buitenlandse Zaken, dr B. Bot, de dienstleiding en afdelingshoofden mee op een tocht naar de toekomst van de wereld. Bot schetst een wereld van polilaterale betrekkingen, wat wil zeggen dat er niet één overheersende grootmacht zal zijn, maar wisselende coalities en samenwerkingsverbanden. De staat is een blok in de wereldmaatschappij, maar er komen spelers bij die bepalend zijn voor de richting waarin die zich ontwikkelt. De staat is niet langer de enige heersende vorm.

Daarnaast zijn de dreigingen diffuser. Volgens Bot zullen traditionele conflicten, grote oorlogen tussen staten afnemen. Conflicten zullen niet gaan om gebieden, maar om energie en grondstof. Wat betreft terrorisme geeft hij aan dat we daar voorlopig niet van bevrijd zullen worden, maar wel dat het lokaal zal blijven, omdat veel mensen binnen de islam extremisme onacceptabel vinden.

Naar aanleiding van zijn uiteenzetting, schets Bot de rol van de MIVD. "Ogen en oren hebben in de wereld is steeds belangrijker. De MIVD moet zich niet alleen concentreren op de VS of UK, maar bewust worden van de opkomst van Azië, van de verscheidenheid aan actoren die een rol gaan spelen. De MIVD moet contact opbouwen met non-gouvernementele organisaties, die veel informatie hebben, maar dit niet altijd delen, omdat ze er niet om gevraagd worden. Daar ligt gratis informatie over gebieden en landen waar we niet aan denken, omdat die nu niet lastig zijn, maar potentieel misschien wel lastig worden. Daar moet de MIVD zich meer op richten."

Sebastian Reyn is directeur van het project Verkenningen, dat onderzoek doet naar de toekomst van Defensie. Op basis van vijf profielen ontwikkelt de projectdirectie beleidsopties voor Defensie. De toekomst van de MIVD hangt nauw samen met de ambities die Nederland heeft met de krijgsmacht, de rol en de taken die de krijgsmacht krijgt in de toekomst. Reyn geeft verschillende 'waarschijnlijkheden' aan. Zoals de machtsverschuiving naar Azië, de schaarste aan energie en grondstoffen, de gordel van instabiliteit van Marokko tot Pakistan.

Ten slotte gaf Giliam de Valk, gespecialiseerd in inlichtingen- en veiligheidsstudies en in militaire strategie, de mogelijkheden van inlichtingenopleidingen aan. "Het is lastig om vooruit te kijken, want welke thema's zijn over twintig jaar interessant? Bijvoorbeeld een onderwerp als humanitaire interventies. Het kan zijn dat in twintig jaar tijd een module hierover opkomt, maar ook weer verdwijnt." Hij geeft aan dat het belangrijk is trends en behoeften te meten vanuit de MIVD.

Ambitieniveau

Na de briefing ging het gezelschap zowel in werkgroepjes als plenair brainstormen wat het ambitieniveau zou moeten zijn van de MIVD. De resultaten van die dag zijn door een schrijfteam verwerkt in een concept Toekomstvisie MIVD.

Op basis van het concept heeft een vervolgsessie plaatsgevonden. Hierbij is in de ochtend aandacht besteed aan het ambitieniveau van de MIVD op het gebied van Contra-inlichtingen en Veiligheid. De resultaten van deze dag worden verwerkt door het schrijfteam in de maand april. Naar verwachting zal in mei wederom een vervolgsessie plaatsvinden. De Toekomstvisie MIVD zal uiteindelijk worden aangeboden ter kennisgeving aan diverse directies in de bestuursstaf in het kader van de afspraken die zijn gemaakt in het Beleidsjaarplan 2009 en aan de Projectgroep Verkenningen.■

De Raven wordt ingezet als men de zaak niet vertrouwd

Het doel is in zicht. Op het beeldscherm is duidelijk de bunker te zien die de verkenner in de gaten willen houden. Terwijl twee F-16's op afstand met veel lawaai overvliegen, glijdt de Raven in cirkels omlaag. Ongemerkt nadert het zijn doel. De verkenner weten nu precies wat zich daar afspeelt, zonder dat ze het van dichtbij hoeven te naderen. De 'stiekeme-operatie' is geslaagd.

De vliegende verrekijker, zoals de Raven ook wel wordt genoemd, is een onbemand vliegtuigje van ongeveer 0,90 meter lang en 1,40 meter breed. Het is gemaakt van schuim met een laag van keflar. Het heeft een kop met daarin twee camera's: een die vooruit kijkt en een die opzij kijkt. Al vliegend stuurt de Raven beelden naar het grondcontrolestation dat de verkenner bij zich hebben. Tot op tien kilometer afstand kan de Raven zo waarnemingen voor de verkenner verrichten, zonder dat zij zelf gevaar lopen. Een hele verbetering van hun *situational awareness* ten opzichte van tien jaar geleden.

Eerste luitenant Henk Ottens is commandant van de opleidings- en trainingsgroep binnen het OPS-peloton, deze maakt deel uit van 101 RPV Batterij / 103 ISTAR bataljon. Hij legt uit: "De Raven wordt ingezet als de verkenner de zaak niet vertrouwen. Wanneer ze veilig achter een muurtje zitten en het gevaarlijk is om op te staan om over het muurtje heen te kijken om te zien wat er verderop gebeurt, bijvoorbeeld. De Raven neemt hier de waarneming over, zodat de verkenner op basis van de beelden hun tactiek kunnen bepalen."

Veilig achter een muurtje of niet; de verkenner moet de Raven wel lanceren. Daarvoor is niet heel veel ruimte nodig, maar er moet toch iemand gaan staan om de Raven weg te werpen. En die moet dus uit de veilige schuilplaats komen. Daar is echter een oplossing voor. Ottens: "Als er vanuit de schuilplaats geen mogelijkheid is om de Raven te lanceren, kan het vliegtuig op veilige afstand door een

andere groep verkenner gelanceerd worden. Het vliegtuig kan vervolgens met het grondcontrolestation worden overgenomen door de eerste groep mannen."

Met een ronkend geluid komt de Raven richting de plaats waar het grondcontrolestation staat opgesteld. Het vliegtuig is weer terug van zijn covert-operatie. Bij deze oefening wordt het doel genaderd, terwijl de motor is uitgezet, omdat die anders teveel lawaai maakt. De Raven glijdt in cirkels omlaag, richting de bunker. De side-camera blijft op het *target* gericht. Als het in een paar rondjes steeds dichterbij de bunker komt, wordt de Raven uit zijn cirkelende baan gestuurd, weg van het doel.

Dan kan de motor buiten gehoorsafstand weer aan, zodat het vliegtuig weer hoogte kan maken. Ottens: "Daarna stuurden wij de Raven terug naar het grondcontrolestation, maar je kunt ook nog een keer de motor uitzetten en het vliegtuig in glijvlucht het doel laten naderen."

Twee tassen

De Raven is een handzaam pakketje dat bestaat uit een vliegtuig met twee grondcontrolestations. Het hele systeem wordt opgeborgen in twee grote zwarte kisten. Het vliegtuig past in een grote rugzak, die de verkenner gemakkelijk kunnen meenemen. Het weegt haast niets en het is volledig uit elkaar te halen. De vleugels bestaan uit drie delen, de kop met daarin de camera en de staartvleugel kan eraf gehaald worden. Dat het demonteerbaar is heeft niet alleen als voordeel dat het gemakkelijk is mee te nemen het veld in. Het is ook beter bij de landing. Doordat het vliegtuig in stukken uit elkaar valt, is er minder kans op schade dan wanneer het in zijn geheel de grond zou raken.

In de kop kan een daglicht- of infraroodcamera zitten. De daglichtcamera bestaat uit een *front*-camera die vooruit

Als de motor uit is, glijdt de Raven in cirkels omlaag, richting de bunker. De side-camera blijft op het target gericht.



kijkt, en een *side-camera* die opzij kijkt, wat noodzakelijk is als de Raven een rondje om het doel moet vliegen. De infraroodcamera heeft alleen een *side-camera*.

Het grondcontrolestation bestaat uit een handheldcontroller, een laptop en een antenne. De *handheldcontroller* vliegt het vliegtuig en bepaalt de richting en de snelheid van de Raven. Ook zijn er knoppen om de camera's mee te bedienen. Het is bijvoorbeeld mogelijk om een foto te maken die wordt opgeslagen. De computer van het systeem kan op basis hiervan bijvoorbeeld berekenen wat de afstand is van een huis naar een auto. De antenne stuurt en ontvangt signalen naar en van het vliegtuig.

De beelden kunnen naar de twee grondcontrolestations tegelijkertijd verstuurd worden. De verkenners in het veld kunnen er meteen hun voordeel mee doen, maar ook commandanten kunnen vanuit hun commandopost meekijken. "Dat geeft mogelijkheden voor de commandovoering. Op basis van de beelden kan de commandant beslissingen nemen. Maar", benadrukt Ottens, "het is niet de bedoeling dat de commandant de Raven gaat inzetten."

Luchtvaartwet

Het vliegtuig gaat een tweede vlucht maken. Het kompas moet weer goed afgesteld worden en de nodige veiligheidschecks worden uitgevoerd. De *mission operator* die achter de laptop zit, is de gezagvoerder van het vliegtuig. Hij legt zijn laptop even neer om het toestel te werpen. Met één hand gooit hij het gevaarte de lucht in. De *vehicle ope-*

rator bedient de *handheldcontroller* en ziet de camerabeelden op zijn scherm verschijnen.

Hoe klein het ook is, het is een vliegtuig en moet daarom voldoen aan alle wetgeving die de Luchtvaartautoriteit aan vliegtuigen stelt. Daarom gaat Ottens tijdens de oefening op de Doornspijkse heide eerst naar het Bureau Veiligheid van het ArtillerieSchietkamp (ASK) om aan te geven dat hij gaat vliegen en waar hij gaat vliegen. Hij krijgt te horen dat er tijdens de oefening twee F-16's in hetzelfde gebied zullen vliegen. Maar die vliegen veel hoger dan de Raven. "Maar als er een helikopter, die op dezelfde hoogte vliegt, in ons gebied zou komen, krijgen we van Bureau Veiligheid een seintje en moet de Raven meteen naar de grond", legt Ottens uit. "Daarnaast houden we tijdens het vliegen ook altijd onze ogen in de lucht. Je bent geneigd om alleen naar het scherm te kijken waarop de camerabeelden te zien zijn. Komt er onverwacht toch een vliegtuig in de buurt, dan gelden de luchtvaartregels: rechts heeft voorrang. Kom ik van links, dan moet ik de F-16 voor laten gaan. Kom ik van rechts, dan heb ik voorrang op het vliegtuig dat zoveel groter is dan de Raven. Hoe klein ik ook ben, ik heb dezelfde rechten."

Opleiding

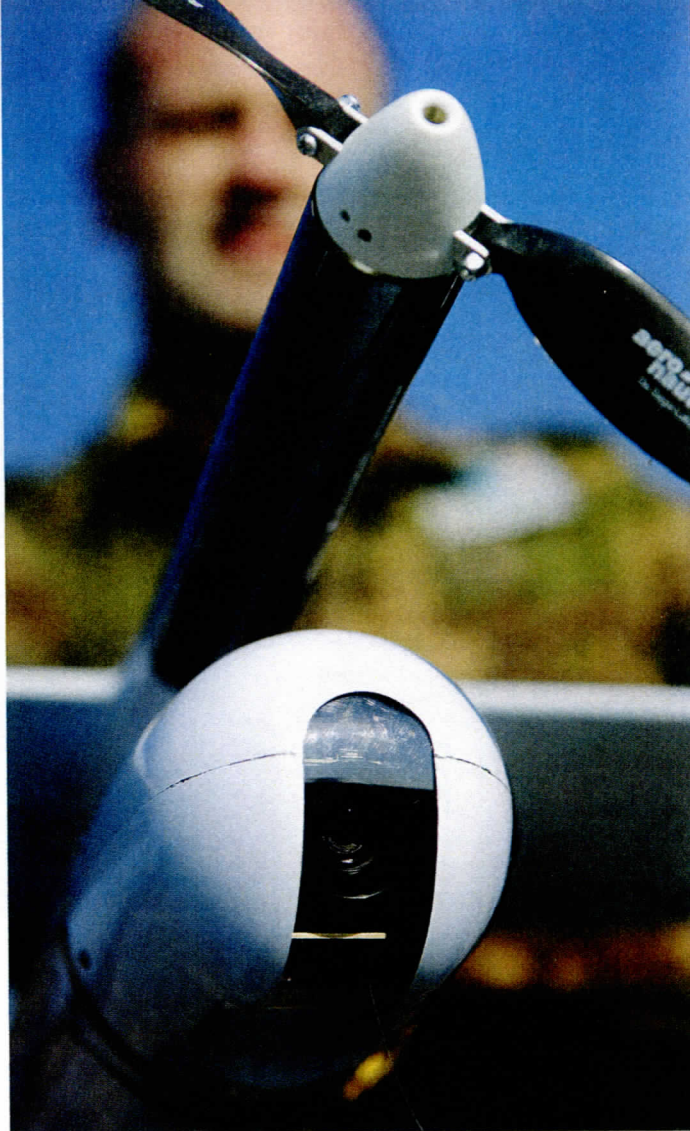
De opleidings- en trainingsgroep start in mei met de eerste pilot-cursus. Dan zullen er zes mensen worden opgeleid in het vliegen met de Raven. Tijdens de opleiding wordt dan ook uitgebreid stilgestaan bij de Luchtvaartwet.

Een ander belangrijk onderdeel van de opleiding is het *airmanship*. Ottens: "Hieronder valt het bewust worden van de verantwoordelijkheden die de vlieger heeft. Want ook al blijf je met beide benen op de grond, je bent toch een vlieger en je moet je bewust zijn van de risico's die dat met zich meebrengt."

Mini-UAV

De Raven is een mini-UAV. In Afghanistan vliegt momenteel een ander type mini-UAV, de Aladin, die interim is aangeschaft voor deze missie. Dit wordt vervangen door de Raven. Er zijn nu twee Raven-systemen, in de loop van het jaar komen er nog twintig bij. Ze worden niet alleen gebruikt door 101 RPV-batterij van 103 ISTARbataljon. Ook zal bijvoorbeeld het Korps Mariniers ermee gaan werken. Ook in het kader van Nationale operaties zal de Raven dienst doen. Bijvoorbeeld wanneer er waternoodramp dreigt te ontstaan. Met behulp van het vliegtuig kunnen militairen van 101 RPVBt voor de politie in de gaten houden wat er in het gebied gebeurt.

De Sperwer, een andere en grotere UAV van 101 RPVBt, is ook een onbemand vliegtuig, maar vliegt met een ander doel. Waar de Raven tijdens een operatie gaat vliegen om te kijken hoe de situatie een stuk verderop is, gaat de Sperwer daags voor een operatie vliegen om de boel te verkennen een vermoeden van activiteit te bevestigen. De Sperwer is ook veel groter, kan langer in de lucht blijven en verder vliegen. De Sperwer wordt nog tot eind april 2009 in Afghanistan gebruikt. ■



Raven Mini-UAV:

Het Raven mini-UAV systeem bestaat uit drie onbemande vliegtuigjes en een grondstation en kan tot op een afstand van 10 km waarnemingen verrichten vanuit de lucht. Hiermee kan bijvoorbeeld tijdens een patrouille de *situational awareness* worden verbeterd.

SPECIFICATIES:

Lengte: 0,91 m

Breedte: 1,37 m

Hoogte: 0,4 m (inclusief landingsdemper)

Gewicht: 2,1 kg

Aandrijving: elektromotor gevoed vanuit een LiPo

Snelheid: 98 km/uur

Lancering: hand

Landing: glijvlucht met vaste landingsdemper

Het Raven mini-UAV systeem voorziet in lucht-

waarnemingscapaciteit bij verkenningseenheden van de Landmacht en het Korps Mariniers.

Er zijn twee camera's te plaatsen: daglicht en nachtzicht.

Tijdens het in elkaar zetten van het vliegtuig, wat ongeveer drie minuten duurt, kan het vluchtplan in het grondstation worden geprogrammeerd. Na een korte test wordt het vliegtuig gelanceerd voor een vlucht van maximaal 60 minuten. Tijdens de vlucht worden de beelden doorgestuurd naar het grondstation waar de beelden kunnen worden opgeslagen en bewerkt. Er is een tweede (passief) grondstation om op een andere locatie mee te kunnen kijken. ■

Aerostar:

Onlangs heeft Defensie een overeenkomst gesloten met de Israëlische firma Aeronautics voor het leveren van waarnemingscapaciteit. De Aerostar genereert videobeelden, die via het grondstation naar analisten in zowel het inzetgebied als Nederland wordt gestuurd. Naast directe ondersteuning van de grondtroepen worden gedetailleerde inlichtingenrapportages gemaakt. De bediening is in handen van Britse operators. De aansturing gebeurt door Nederlandse militairen.

SPECIFICATIES:

Bereik: 200 km

Snelheid: tot 120 km per uur

Vluchtduur: tot 12 uur

Maximum startmassa vliegtuig: 200 kg

Camera: Deze bevat een gecombineerde dag- en nachtzichtcamera. ■

Een bron van informatie

Op 25 maart is de derde Beveiligingslanddag van de Beveiligingsautoriteit gehouden. Hier werden de aanwezigen getrakteerd op een overzicht van de huidige status van onze militaire veiligheid en op nieuwe ontwikkelingen.

Door: kap Peter Hugel

Kolonel Vollema besteedde tijdens de introductie veel aandacht aan het televisieprogramma 'Undercover in Nederland'. In dit programma toont de presentator Alberto Stegeman voor de zoveelste keer aan hoe eenvoudig het is om beveiligd gebied te betreden. Het onderzoek van de Beveiligingsautoriteit heeft helaas ook vastgesteld dat Stegeman hulp van binnenuit heeft gekregen. Dan is tegen geen enkele actie kruid gewassen. Ook bracht het onderzoek aan het licht dat veel kon worden verbeterd. Zoals het ongeautori-

seerd betreden van een hangar met vliegtuigen of helikopters. Veelal wordt hierbij vertrouwd op het wakend oog van het sleutelend personeel. Maar als deze geconcentreerd met een lastige klus bezig is, kun je toch moeilijk verwachten dat hij of zij ook nog eens de toegangsdeur in de gaten houdt. In de huidige tijd worden, niet in het minst door de hoge kosten die aan goede beveiligingsmaatregelen kleven, een aantal minder grote risico's geaccepteerd (hetgeen overigens anders is dan 'vrij genomen'). Wat bijvoorbeeld zeker niet geaccepteerd kan worden is, dat als de mens het aan het begin van de werkdag overneemt van het bewakings-systeem, er gaten in de beveiliging vallen. Wanneer een medewerker het indringerdetectiesysteem uitschakelt, moet deze hierna dus ook daadwerkelijk in staat zijn om ZELF een indringer te detecteren. Aan dit beleid wordt NIET gesleuteld; één van de aanbevelingen uit het onderzoek is dat commandanten de

verantwoordelijkheid moeten nemen voor de controle en de naleving van dit beleid. Er zal dus niet enkel moeten worden gemotiveerd, maar wanneer dat nodig is, ook moet worden 'gecorrigeerd'. Ook is een van de aanbevelingen naar aanleiding van het onderzoek om ter controle onaangekondigde inspecties te houden.

Doelwit

Wat kunnen WIJ hiervan leren. Ondanks dat het onbevoegd betreden van onze werkruimtes door velen volslagen onmogelijk wordt geacht, zult u ook doelwit kunnen worden van onaangekondigde inspecties. Uw kamer zal dan ook slechts open mogen worden aangetroffen wanneer u er bent, of wanneer al uw bijzondere informatie achter slot en grendel ligt.

Verder werd op deze beveiligingsdag een trend onder de aandacht gebracht die van invloed kan zijn op de militaire veiligheid. Op vriendennetwerken staat immers informatie over mens en materieel op uitzendlocaties. Ook MSN is voor de 'liefhebber' van onze operaties een bron van informatie.

Ook is gesignaleerd dat het aantal virussen waarmee we geconfronteerd worden, is afgenomen, maar dat de ernst en de aard van de aanvallen zorgen geeft. Naar aanleiding hiervan is een incidenten top drie gemaakt. Op drie staat de ontvangst van malware (virus/spam, etc). Op twee het verlies van USB-sticks en externe harddisks. Het aantal incidenten met laptops spant de kroon. De ICT is hiermee, behalve een bron van vreugd voor de gebruiker, een bron van ernstige onveiligheid. Ook hier zullen we alle zeilen moeten bijzetten om buiten de aandacht van de media te blijven.■



Topconferentie toekomst Afghanistan in Den Haag

Onder auspiciën van de Verenigde Naties vond in het World Forum Congresscentrum in Den Haag op 31 maart de topconferentie plaats over de toekomst van Afghanistan. Tweeënzeventig landen en twintig internationale (non-gouvernementele) organisaties namen hieraan deel. Nederland was door de VS bij monde van de Minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton gevraagd de conferentie te organiseren. Er waren drieënzeventig landen uitgenodigd. Oezbekistan gaf geen gevolg aan de uitnodiging, een specifieke reden hiervoor werd niet gegeven.

Het idee voor deze conferentie was ontstaan naar aanleiding van een verzoek van Australië om te mogen meepraten over de strategie die tijdens de NAVO-top op 3 en 4 april in Straatsburg uitgebreid aan de orde is gekomen. Het verzoek werd door Nederland begin maart aan de orde gebracht tijdens een bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van de NAVO. Tijdens deze bijeenkomst werd al snel naar Nederland gekeken (mede dus door Hillary Clinton) om een topconferentie te organiseren. In voorgaande jaren vonden topconferenties over Afghanistan plaats te Bonn (2001), Berlijn (2004), Londen (2006) en laatstelijk te Parijs (2008).

Achter de schermen

Voor de beveiliging van de top werden circa 3500 agenten ingezet, waarvan 1500 van buiten het korps Haaglanden, waar Den Haag onder valt. Verder verleende ook de Koninklijke Marechaussee op uitgebreide wijze steun aan de top. Ook de inlichtingen- en veiligheidsdiensten AIVD en MIVD alsmede de NCTb waren achter de schermen intensief betrokken bij het goed doen verlopen van deze belangrijke conferentie.

Duurzame veiligheid

Tijdens de top werd ingegaan op de betrokkenheid van de landen bij verschillende activiteiten in Afghanistan. Bijna alle landen uit de regio Centraal-Azië waren aanwezig van-

wege het politieke elan van blijvende betrokkenheid bij de situatie in Afghanistan. Centraal stond het formuleren van een visie over blijvende stabiliteit en veiligheid op langere termijn. Meer concreet betekent dit een gezamenlijke inspanning voor ontwikkeling van deugdelijk bestuur op alle niveaus en duurzame veiligheid in Afghanistan. In dit licht werd onderstreept dat de benadering van Nederland in Afghanistan internationaal gezien de nodige waardering oogst. De betrokkenheid van Pakistan was nodig, omdat tijdens de conferentie werd gezocht naar politieke instrumenten voor het bereiken van meer stabiliteit in de grensgebieden van Afghanistan en Pakistan.

Prominente deelnemers aan de topconferentie betroffen de Afghaanse president Hamid Karzai en de secretaris-generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-Moon. Verder waren meer dan achthonderd buitenlandse journalisten op deze top afgekomen. Hiermee werd het internationale belang van de conferentie nadrukkelijk onderstreept.

Hillary Clinton, en haar speciale Afghanistan gezant Richard Holbrooke, kwamen naar Den Haag om de nieuwe Amerikaanse strategie voor de toekomst van Afghanistan toe te lichten. Deze strategie was op vrijdag 27 maart bekendgemaakt door president Obama. In het kort betreft zij een mix van meer soldaten, meer wederopbouw en meer

HOOFDPUNTEN VAN DE SLOTVERKLARING:

- De Verenigde Naties moeten een actieve, centrale rol spelen bij de coördinatie van de hulp en de ondersteuning van de Afghaanse regering.
- De strijd tegen het terrorisme in Afghanistan wordt voortgezet. Aanwezige (deels criminele) netwerken zijn een bedreiging voor de stabiliteit van Afghanistan en de wereldveiligheid.
- De veiligheidssituatie in Afghanistan moet worden verbeterd, waarbij op langere termijn de Afghaanse overheid zelf de situatie beter onder controle moet zien te krijgen met meer politie en leger.
- Navenant dient het bestuur in Afghanistan te worden verbeterd.
- Om uiteindelijk in de eigen behoefte te kunnen voorzien, dient de economie in Afghanistan op orde te worden gebracht. Internatio-



betrokkenheid van landen in de regio, zoals Pakistan en Iran. Zo sturen de VS 21.000 extra militairen naar het zuiden van Afghanistan en komt er tegelijkertijd meer aandacht voor de opbouw van onder meer infrastructuur, veiligheid, democratie en de bestrijding van corruptie.

De Iraanse onderminister van Buitenlandse Zaken Akhundzadeh uitte zich kritisch over de nieuwe Amerikaanse

nale hulpprogramma's dienen te worden gestroomlijnd en er zullen heldere doelstellingen moeten worden geformuleerd die beter voorzien in de behoeften van de Afghanen zelf. Landbouw, handel en de private sector moeten een impuls krijgen. Duurzame ontwikkeling (groei) moet mogelijk worden gemaakt door het creëren van werkgelegenheid in de mijnbouw en bouwnijverheid.

- Een betere economische situatie moet de basis vormen voor een aanpak waarmee Afghanistan minder afhankelijk wordt van de inkomsten uit papaverteelt.
- Betere samenwerking tussen Afghanistan, Pakistan en NAVO/ISAF moet de regionale bestrijding van terroristische netwerken (zoals dat van al-Qa'ida) verbeteren. ■

strategie. "De aanwezigheid van buitenlandse troepen heeft de situatie in het land niet verbeterd", zei hij, "en het ziet er niet naar uit dat toename van buitenlandse troepen in Afghanistan dit wel mogelijk zal maken."

Menig spreker hekelde de corruptie binnen de Afghaanse overheid die de afgelopen jaren niet onder controle is gebracht. Wederom werd gewezen op de noodzaak van betere internationale samenwerking bij de nog steeds versnipperde hulpverlenings- en wederopbouwprojecten. De landen en organisaties die hierbij zijn betrokken, praten hier al jaren met elkaar over; de praktijk blijkt echter nog steeds weerbarstig te zijn.

Slotverklaring

Met de Verenigde Staten werd vooraf overlegd over elementen van de slotconclusie. De slotverklaring was voor aanvang van de conferentie al in concept opgesteld, omdat vooraf duidelijk was dat tijdens de dag van de top weinig tijd beschikbaar zou zijn voor het opstellen van een gezamenlijke verklaring. In de verklaring is opgenomen hoe de Afghaanse regering uiteindelijk zelf het heft in handen zal moeten nemen. Tot het zover is, kan Afghanistan rekenen op steun van de internationale gemeenschap. ■

V.l.n.r.: de ministers Van Middelkoop (met MIVD-stroptas), Verhagen en Koenders tijdens een persconferentie

Nederland wordt in juni nog een keer gastland van een bijeenkomst over Afghanistan. Het zogeheten 'RC-South overleg' duurt een dag en vindt om de paar maanden plaats. Naast de ministers van Defensie van de leidende landen Canada, Groot-Brittannië, Nederland en de Verenigde Staten is ook Australië hierbij aanwezig.

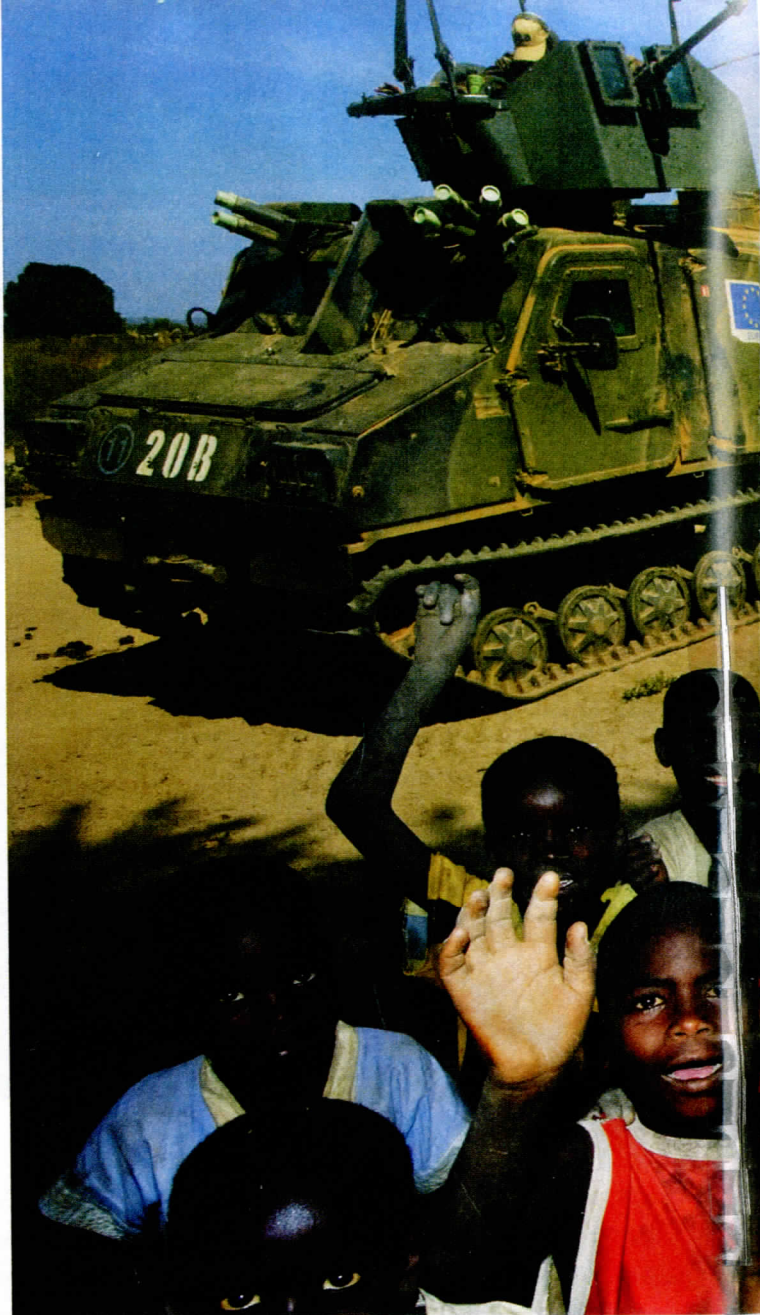
MIVD rondt missie Tsjaad af

De EU-missie in Tsjaad is afgerond. De MIVD'ers die deze missie ondersteunden, hebben de boel weer ingepakt zijn teruggekeerd naar huis. Een terugblik op de missie.

Nederland stuurde zestig mariniers naar Tsjaad om veiligheid te bieden aan vluchtelingen uit Soedan, ontheemden en hulpverleners. In Tsjaad verblijven ongeveer 250.000 vluchtelingen uit Darfur, 30.000 vluchtelingen uit de Centraal Afrikaanse Republiek en 180.000 Tsjadische ontheemden. Het Nederlandse detachement viel onder een lers bataljon en was gevestigd in Goz Beida in de EUFOR regio Zuid. De missie vond plaats onder de vlag van de EU en is de grootste Europese operatie tot nu toe. De MIVD stuurde een *National Intelligence Cell* (NIC) naar het missiegebied. In eerste instantie werd het NIC opgetuigd op Kamp Europa in de hoofdstad N'Djamena, maar het verhuisde in de begin periode van NIC 2 naar het *Force Head Quarters* (FHQ) in Abéché.

De missie is rustig verlopen, vinden de mannen die het NIC hebben bemand. Albert: "Kijkend naar de geschiedenis van Tsjaad, hadden we wel wat aanvallen hier en daar verwacht. Maar die zijn uitgebleven." Op één keer na dan. In juni trokken zo'n honderd rebellen de stad Goz Beida in. "Het is moeilijk te zeggen waarom het rustig bleef. De aanwezigheid van EUFOR, maar ook het politieke klimaat droeg daaraan bij."

Niettemin gonsde het van de geruchten van mogelijke aanvallen. "Bijvoorbeeld dat we na de regentijd wel iets konden verwachten. Of rond de tijd dat de hoofdaanklager van het Internationaal Strafhof een arrestatiebevel tegen Bashir uitvaardigde wegens onder meer oorlogsdaden en genocide in Darfur. Het was voor ons haast een dagtaak om die geruchten te ontzenuwen. Je moet proberen een rationeel geluid te laten horen. Als NIC heb je de taak een goede analyse te geven en kalmte te scheppen."



Troepenbeweging

Het NIC beantwoordde vragen van de mariniers en vroeg ook mariniers antwoord te geven op vragen. Vooral dit eerste is in eerste instantie niet een taak van het NIC, maar omdat de informatiepositie van de mariniers niet optimaal was, bood het NIC ondersteuning totdat er een *dedicated* S2 (inlichtingentaak op bataljonsniveau) kwam. "Daarvoor had de adjudant-S2 ook de functie van Hoofd Inwendige Dienst en zijn verantwoordelijkheden als oudste onderofficier binnen het mariniersdetachement. De inlichtingentaak kwam er zo'n beetje bij." Na het aantreden van deze *dedicated* S2 werd de wisselwerking alleen maar sterker.

Tim: "We wilden bijvoorbeeld weten hoe de troepenbeweging van de Tsjadische strijdkrachten was. Of we wilden duidelijkheid over een bepaald teken dat op voertuigen was geschilderd." Albert: "Een voorbeeld is ook de anti-



personeelsmijnen (mijnen die gericht zijn op militairen en burgers) die de rebellen rondom hun eigen posities legden ter verdediging. Zit daar een visie achter of leggen ze die lukraak neer? Die informatie is weer belangrijk voor de mariniers."

De inlichtingen die de mariniers voor het NIC verzamelden zijn operationele inlichtingen. Strategische inlichtingen verzamelen is toch een vak apart, vinden de mannen die het NIC bemand hebben. Dat merkte Richard toen hij mee ging op patrouille. "Dat ik überhaupt mee ging was bijzonder. In Afghanistan is het daar veel te gevaarlijk voor. Ik merkte dat ik op heel andere dingen let, waar de mariniers niet mee bezig zijn."

De mannen vonden het een waardevolle periode. Godfried: "Het was ook belangrijk om de partners te leren kennen." Naast de Nederlandse NIC waren er nog negen andere NIC's in Tsjaad vertegenwoordigd.

'Het was voor ons een dagtaak om geruchten over aanvallen te ontzenuwen'

VN

De EU-missie is op 15 maart 2009 overgedragen aan de VN-missie MINURCAT. De militaire taken van EUFOR werden hierbij overgenomen. MINURCAT was aanvankelijk enkel verantwoordelijk voor het trainen van een speciale politiemacht. Deze politieagenten moeten zorgen voor veiligheid in en rondom de vluchtelingenkampen. Dankzij de periode van overbrugging die werd mogelijk gemaakt door de EU is de VN nu in staat om het gehele humanitaire,- en veiligheidsspectrum in Tsjaad te bestrijken.■



Voor de Eerste Wereldoorlog was de inlichtingendienst nog in wording. Maar dankzij het juiste inzicht van de opperbevelhebber, die aan deze tak van dienst de volle waarde toekende, kon het bureau zich gedurende de oorlogsjaren naar behoefte uitbreiden en aan billijke eisen voldoen.

Door H.A.C. Fabius, ritmeester b/h/
te Regiment Huzaren

H.A.C. Fabius werd in 1913 bij de Generale Staf gedetacheerd om militaire gegevens over diverse Europese landen te verzamelen. Daarna werd hij hoofd van de derde sectie van de Generale Staf, afgekort GS III. In 1939, na zijn pensionering, keerde hij terug als hoofd van de GS III. Dit deed hij tot aan de capitulatie van de Nederland in mei 1940. Hij schreef een artikel in de Militaire Spectator over de inlichtingendienst. Hieronder deel 1.

De inlichtingendienst is niet alleen voor de afdeling operatiën, maar ook voor de beoordeling van de militair politieke toestand reeds in vredetijd een onmisbaar verkenningorgaan van de Generale Staf.

Geen bevelhebber zal nalaten, voordat hij bevel geeft, eerst te onderzoeken wat er van de vijand bekend is.

Voor een klein land is deze taak minstens evenveel omvattend als voor een groot rijk. Te meer, omdat bij een strategisch defensieve positie de omstandigheden waarin men geplaatst wordt, moeilijker zijn te beoordelen, dan wanneer men die omstandigheden zelf kan scheppen. Een onafgebroken studie van alle militaire en militair politieke vraagstukken in de omliggende landen is daarom noodzakelijk. Feitelijk moet volkomen dezelfde arbeid verricht worden, als bij de beter en voltalliger uitgeruste staven van de grote legers.

De voortdurende berekening van de militaire kansen in geval van oorlog, is een moeilijk probleem. In die richting de

regering, op elk gewild ogenblik, in te lichten behoort tot de taak van de opperbevelhebber, die met de landsverdediging is belast. Al het mogelijke moet worden overwogen, zelfs het onwaarschijnlijke mag niet worden verwaarloosd.

Men zal begrijpen van hoeveel belang het is al of niet te weten wat een (eventuele) vijand zal doen.

De uitlating, de aanvankelijke concentratie, de sterkte en opmars van het I Duitse leger von Kluck was in Augustus in 1914 van overwegend belang voor de beoordeling van onze strategische positie. Was Nederland in die eerste augustusdagen in de maalstroom van de oorlog meegesleurd, dan zouden vermoedelijk slechts enkele divisies zijn aangewezen om te proberen het Nederlandse leger te neutraliseren. Alle Duitse krachten, die beschikbaar waren, moesten immers worden ingezet voor de omvatting van de Franse linkervleugel. Het Nederlandse leger had dus zijn operationele vrijheid kunnen behouden, net zoals het Belgische leger.

In de latere jaren was de machtspositie van de oorlogvoerende mogendheden zeer wisselend. Daarmee wisselde natuurlijk ook steeds onze strategische positie.

Valse berichten

Taak van de inlichtingendienst in engere zin:

Reeds in vredetijd moeten zoveel mogelijk gegevens worden verzameld, om een juist denkbeeld te kunnen vormen omtrent de militair politieke toestand, de strategische positie in geval van oorlogsgevaar, de tactische gevechts-



waarde, sterkte en organisatie van de omringende legers.

Alles wat voor het eigen leger van belang is, moet worden uitgewerkt. De uitwerking van die gegevens maakt de inlichtingendienst tot een vergelijkend studiebureau van het eigen leger met de vreemde.

Voor de beoordeling van berichten is een streng doorgevoerde centralisatie noodzakelijk. Aangezien deze centralisatie niet tot een interdepartementaal bureau kan worden doorgevoerd, moet naar innige samenwerking met de belanghebbende departementen worden gestreefd. (...)

Alleen een centrale inlichtingendienst kan ware en onware berichten onderscheiden, kan de herkomst van te goeder trouw opzettelijk valse berichten onderkennen. De organisatie moet zo zijn ingericht, dat de beoordeling, bewerking en distributie van de gegevens vanuit één bureau snel en vlot verlopen. (...)

Zodra een oorlog uitbreekt, gaat de directe strategische en tactische verkenningdienst over in handen van de daarvoor bestemde organen van de staven van het leger te velde, de marine, de stellingen en van de territoriale bezettingstroepen. Zij ontvangen algemene aanwijzingen en instructies van het opperbevel. Het moet uitgesloten zijn, dat

**'Alleen een centrale inlichtingendienst kan
ware en onware berichten onderscheiden'**

de organen, hoeveel onmiddellijk belang zij erbij hebben van alles op de hoogte te zijn, zelfstandig een inlichtingendienst organiseren, die verder strekkende bedoelingen heeft dan in de instructies van het opperbevel zijn neergelegd.

Tot de strategische en tactische verkenningdienst, waarmee de legerafdelingen worden belast, behoort het verzamelen van gegevens omtrent de voornemens van de vijand, de organisatie en indeling van zijn strijdmacht, de bewapening en uitrusting, de verliezen en aanvulling, algemene geest en geoefendheid, enz.

Ook bij de bondgenootschappelijke legers zal een samenwerking moeten worden georganiseerd, zonder welke gemeen overleg voor de operaties niet mogelijk is.

Bij een klein leger is het een vraag van praktische organisatie, of de inlichtingendienst tevens kan worden belast met de verbindingdienst voor de bevelvoering.

Rechtstreeks onder het opperbevel ressorteren een twintigtal commando's, bureaus of andere organen, die geregeld alle inlichtingen omtrent de vijand aan de inlichtingendienst moeten doorgeven, zoals het Hoofdkwartier Veldleger, de stafkwartieren van afzonderlijke divisies of divisiegroepen, de stelling- en territoriale commando's, de marinestaf, zonedig de grens-, kust- en luchtwacht, de militaire attachés bij de bevriende bondgenootschappelijke legers, enz.

De verbindingsofficieren of inlichtingenbureaus geven de berichten door omtrent de vijand. Deze berichten worden geschild, verzameld en verwerkt en daarna ter beschikking gesteld van de afdeling operatiën. Aangezien de inlichtingendienst met deze geregelde verbinding door draadloze telegrafie, telefoon, postduiven, enz onderhoudt, kunnen langs dezelfde weg de operationele bevelen worden verzonden en werken beide afdelingen - operatiën en inlichtingen - meer in verband.

Verbindingsbureau

Een afzonderlijk verzendbureau voor operationele bevelen is inderdaad even onmisbaar, als een ontvangsbureau voor binnenkomende berichten. De rechtstreekse bevelvoering moet streng gescheiden worden van alle aangelegenheden, die met de bevelvoering slechts indirect verband houden. De samenvoeging Inlichtingen- en Verbindingsdienst geeft daarom de meest doeltreffende en economische oplossing. Een dergelijk verbindingsbureau dat dag en nacht werkt met een drie ploegen stelsel, is in hoofdzaak een telefoonbureau, waar de binnenkomende berichten worden ontvangen en de operationele bevelen worden verzonden.

Bij een langdurige oorlog is ten slotte alles van militair belang en zal de organisatie en wijze van arbeiden zich aan de omstandigheden moeten aanpassen. De Franse en Duitse Generale Staven hebben die voortdurende uitbreiding van arbeidsveld even goed ondervonden als wij en waren evenmin als de Nederlandse Generale Staf bij de aanvang van de oorlog op een zo veelomvattend werk voorbereid.■

Nieuwe Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding

Sinds 1 april vervult drs. E.S.M. Akerboom de functie van Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding. Hij volgt daarmee Tjibbe Jouta op die deze taak van april 2004 tot januari 2009 uitvoerde. Akerboom begon zijn loopbaan aan de politieacademie in Apeldoorn. Vervolgens studeerde hij politicologie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Hij vervulde tot 1998 functies binnen de politie. Daarna werd hij directeur Democratische rechtsorde bij de AIVD. Vanaf 2003 was hij korpschef van de regiopolitie Brabant-Noord. ■

'Gevoelige telefoontjes simpel af te luisteren'

Vertrouwelijke telefoongesprekken zijn heel eenvoudig af te luisteren als een van de deelnemers van het gesprek gebruik maakt van een digitale huistelefoon. De actualiteitenrubriek NOVA plukte de afgelopen weken volgens eigen zeggen honderden keren van dit soort gesprekken uit de lucht.

Het ging daarbij om privégesprekken, maar ook om vertrouwelijke gesprekken van de politie, de belastingdienst, advocaten en zelfs van een minister. Verder onderschepte NOVA een gesprek van een arts in een ziekenhuis die de resultaten van een bloedtest doorbelt.

Voor het afluisteren van een draadloze mobiele telefoon is niet meer nodig dan een laptop en een speciaal telefoonkaartje. Dat kaartje is voor 23 euro te koop. „Ongeveer de helft van de digitale telefoons is af te luisteren”, zegt beveiligingsexpert Ronald Prins van FOX-IT. „Ook van gerenommeerde merken. Daar zie je dat soms de duurdere types wel af te luisteren zijn en de goedkope niet.”

IT-beveiliging Rop Gonggrijp zei in de uitzending van de actualiteitenrubriek dat hij verwacht dat het nog een of twee jaar gaat duren voordat ook gsm-telefoons op deze manier kunnen worden afgetapt.

(Bron: ANP) ■



Kamercommissie

De Socialistische Partij (SP) treedt toe tot de Kamercommissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In deze commissie worden de fractieleiders van de politieke partijen vertrouwelijk geïnformeerd

over onder meer het werk van de MIVD en de AIVD. De SP had altijd bezwaren de beslotenheid van het overleg. „Dat is toch een gebrek aan

democratie. Maar als je niet meedoet met de 'commissie-stiekem', valt er helemaal niets te controleren”, zei SP-fractieleider Agnes Kant in de Volkskrant.

Nadat de commissie van werkwijze is veranderd - uitgangspunt is dat zoveel mogelijk openbaar moet worden, zegt Kant - kon de SP wel instemmen. ■



Gevolgen klimaatverandering voor krijgsmacht

De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), onderzocht in opdracht van Defensie de gevolgen van klimaatverandering voor het Nederlandse leger in de komende twintig jaar

„De AIV verwijst naar de betrokkenheid van de krijgsmacht bij hulpoperaties na de overstromingen in New Orleans in augustus 2005 en de tsunami in Azië een jaar eerder. Dat zal in de toekomst veel vaker gaan gebeuren, aldus de Adviesraad. Volgens de raad zal de klimaatverandering geen directe oorzaak zijn van gewapende conflicten, maar kan het bestaande conflicten wel verergeren. Conflicten zouden kunnen ontstaan over water of de energievoorziening, bijvoorbeeld in het Noordpoolgebied waar door het smelten van de ijskappen de winning van olie en gasvoorraden mogelijk wordt. „Het is denkbaar dat daar spanningen over ontstaan”, zegt Ruurd Lutje Schipholt, voorzitter van de werkgroep die het advies opstelde.

„Dat is een potentiële spanningshaard dichtbij huis. Je moet niet pas gaan nadenken wat je kunt doen als er een conflict ontstaat; je moet daar nu al mee beginnen.” In de optiek van de raad zou de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst 'structureel' aandacht moeten besteden aan het Noordpoolgebied. Over de vraag of Defensie over voldoende materieel beschikt om de klimaatverandering in de toekomst het hoofd te bieden doet de AIV vooralsnog geen uitspraken.

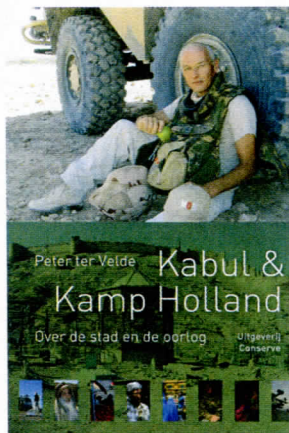
„Dat hangt volledig samen met de ambities van het leger,” aldus een woordvoerder. Wel zal de krijgsmacht bij de aanschaf van materieel rekening moeten houden met de extreme weersomstandigheden waarmee het te maken kan krijgen. Zo zorgen de omstandigheden in Afghanistan nu al voor extra slijtage aan legervoertuigen.” (Bron: GPD) ■

Kabul & Kamp Holland

Politiek gezien was het een opbouwmissie, maar we wilden met eigen ogen zien of er sprake was van wederopbouw of dat er vooral gevochten werd." Peter ter Velde reisde met zijn cameraman zowel *embedded* als *unembedded* door Afghanistan en schreef het boek *Kabul & Kamp Holland*. Het bestaat uit twee delen: deel een bestaat uit verslagen vanuit Kabul, met daarbij een beschrijving van de geschiedenis van Afghanistan. Deel twee is geschreven vanaf Kamp Holland en beschrijft vooral de Nederlandse missie.

Het boek van Ter Velde leest als een trein. Op heldere manier geeft hij de complexe geschiedenis van het land weer. De inleiding op het land neemt de lezer in vogelvlucht mee van de vroege geschiedenis in de zesde eeuw voor Christus, via de overheersing door Alexander de Grote in 330 voor Christus, Genghis Khan, het Afghaanse Koninkrijk, gesticht door Ahmed Shah Durrani, de komst van de Britten, tot aan de inname van Kabul door de Noordelijke Alliantie. Want 'de huidige toestand in het land is alleen te begrijpen door kennis van de volken en enige wetenschap van die lange geschiedenis.' Jammer is dat hierdoor vragen onbeantwoord blijven en Ter Velde de lezer soms te vlug door de tijd meeneemt, zonder verdieping te geven. Ook aardig aan het boek zijn de gesprekken

met Afghanen, de inzichten in de cultuur, de beeldend geschreven voorbeelden van cultuurverschillen wanneer hij en zijn cameraman met de lokale bevolking praten. Hij schetst de lichtpunten van hoop en ontwikkeling, bijvoorbeeld over de Universiteit van Kabul, waar twintig procent van de 9000 studenten vrouw is. Of over Maleha Sofizada, eigenares van een naaiatelier waar vrouwen kleren leren maken, maar ook leren lezen en schrijven. Als ze een jaar gewerkt hebben, krijgen ze een erkend diploma. Anders is het gesprek met parlementariër Bashardost. Hij is kritisch negatief over zijn land en over het feit dat ambassadeurs uit het Westen met krijgsheren eten en toasten. "Voor de internationale politiek is dit een spel. Maar voor uw mensen die veel belasting betalen om ons land te helpen en die het bloed van hun jonge mensen geven is het geen spel. Het is toch niet te geloven dat Amerika de krijgsheren en de corruptie steunt? U als Westen doodt de kans op verandering. Er is geen kans op verandering meer. De Afghaanse bevolking was klaar om uw westerse waarden over te nemen. De tragedie van het communisme en van het islamisme was achter de rug. (...) Maar u gelooft toch zelf ook niet dat ons volk nog maar



iets van u accepteert nu iedereen ziet dat het Westen openlijke corrupte, moorddadige leiders steunt?" Het tweede deel van het boek leest als een spannend jongensboek. Levenslang beschrijft hij de slag om Chora in april 2007. Hij is zelf mee geweest op patrouille, maar beschrijft de slag om Chora als ooggetuige verslag, terwijl hij daarbij niet aanwezig was.

Ter Velde geeft aan dat hierbij geen enkele journalist aanwezig is geweest en dat hij het heeft geschreven op basis van informatie van militairen die er zelf bij waren. Hij beschrijft dit wel gedetailleerd. Schematische afbeeldingen, van bijvoorbeeld een aanval van de Taliban en de tegenaanval ondersteunen zijn verhaal.

De combinatie van *embedded* en *unembedded* verslag is een goede. Natuurlijk is bekend waarom de Nederlandse krijgsmacht in Afghanistan is, maar door het *unembedded* verslag wordt de gehele missie in een groter geheel geplaatst. Een kijkje in het leven van de Afghanen maakt de missie nog waardevoller.

Peter ter Velde, *Kabul & Kamp Holland*. Over de stad en de oorlog, € 17,-

ISBN 97890 5429 273 9

Redactioneel

Ingelicht is anders. Een vertrouwde titel, vertrouwde onderwerpen - nu van en voor alle medewerkers van de I&V-keten.

Het blad bestaat uit twee gedeelten. Het eerste deel bestaat uit informatieve achtergrondartikelen, gerelateerd aan het inlichtingen- en veiligheidsveld. Achterin is een katern voor medewerkers van de MIVD. Hierin staat spe-

cifieke informatie, bijvoorbeeld over nieuwe ontwikkelen op een afdeling, maar ook *human interest*.

Omdat Ingelicht van de medewerkers is, staat de redactie nadrukkelijk open voor onderwerpsuggesties, op- en aanmerkingen. We zijn te bereiken via mivd@mindef.nl, of via telefoonnummer (070) 44 19 040.

INGELICHT

Personeelskatern

De commissie Davids gaat de politieke besluitvorming rond de inval in Irak onderzoeken. Het besluit voor deze inval is onder meer genomen op basis van informatie van inlichtingendiensten. In het kader van het onderzoek, moet de MIVD alle informatie over Irak uit de periode 2002-2003 verzamelen en ter inzage aan de commissie voorleggen. Dat betekent een duik in het archief. Wat betekent dit voor Bureau Documentaire Informatievoorziening?



COMMISSIE DAVIDS:

Werk aan de winkel voor BDI

Goede documentaire informatievoorziening leveren is volledig zijn", zegt ~~Wouter van der~~ **Wouter van der** ~~Wouter van der~~ **Wouter van der**, hoofd BDI. "Dat is wat anders dan googelen. Als je googelt, doe je dat om te oriënteren op een onderwerp, maar je weet nooit zeker of je echt alle informatie te pakken hebt. Om verantwoording te kunnen afleggen, is het van belang dat we alle informatie over bijvoorbeeld Irak uit de periode 2002-2003 opzoeken. Maar ook als er bijvoorbeeld Kamervragen zijn over een bepaald onderwerp of de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten wil een onderzoek uitvoeren, dan moeten we alle relevante documenten kunnen vinden."

BDI archiveert alle stukken die bij haar in beheer zijn. Daaraan vooraf gaat een heel traject van registratie, verspreiding, bijhouden waar

de stukken zijn en archivering. Dit geldt voor alle stukken die 'naar hun aard' hier berusten, geeft ~~Wouter van der~~ **Wouter van der** ~~Wouter van der~~ **Wouter van der** aan. Anders gezegd: alle informatie die betrekking heeft op de taakuitvoering van de MIVD, voor zowel de productieafdelingen als de ondersteunende afdelingen. Dat kan naast de reguliere stukken

die bij de MIVD binnenkomen en worden opgesteld bijvoorbeeld ook informatie zijn die OSINT binnenhaalt en die gebruikt wordt voor een inlichtingenrapport."

Route

Het lijkt simpel: wanneer je informatie uit een bepaalde periode

zoekt, is dat te vinden in het archief. ~~Wouter van der~~ **Wouter van der** ~~Wouter van der~~ **Wouter van der**, die de functie van bedrijfsarchivaris bekleedt (zie kader), geven aan dat het niet zo gemakkelijk ligt. ~~Wouter van der~~ **Wouter van der** ~~Wouter van der~~ **Wouter van der**: "Soms wijkt een stuk van de route af, dan wordt het aan iemand gegeven die het vervolgens niet meer aan het BDI retourneert. Voor ons is het dan natuurlijk onduidelijk waar het gebleven is. De persoon op wiens naam het staat, moet het boven tafel krijgen voor hij de dienst verlaat."

Mails

"Tijdens het Srebrenica-onderzoek werd Defensie werd bekritiseerd omdat veel van haar documenten waren verdwenen", zegt ~~Wouter van der~~ **Wouter van der** ~~Wouter van der~~ **Wouter van der**. "Reconstructie van wie wat op welk moment wist en wat met de inhoud van deze documenten is gedaan, was hiermee vrijwel onmogelijk. Het af-

Nieuw: taken BDI, bedrijfsarchivaris en MIVD-medewerker

Begin dit jaar is er een nieuwe Order van Blijvende Aard van kracht over het eenduidig realiseren van een goed geordende (digitale) informatiestroom. De taken van het BDI en de bedrijfsarchivaris zijn in de OBA beschreven. De archivaris houdt toezicht op alle archieven van de dienst.

In deze OBA zijn ook de verantwoordelijkheden van de individuele MIVD-medewerker opgenomen. Zo is die als behandelaar, steller of tekenbevoegde onder meer verantwoordelijk voor de tijdige registratie en afdoening van documenten, het tijdig inleveren van documenten bij BDI. Voor een goede docu-

mentaire informatievoorziening is immers de inbreng van elke MIVD'er nodig vanaf het moment van ontstaan of ontvangst van een document tot en met het moment van vernietiging of (in het geval van bewaren) de uiteindelijke overbrenging van het MIVD-archief naar het Nationaal Archief. ■

leggen van verantwoording erover daarmee ook."

In het kader van de lessen die rond het NIOD-onderzoek en de parlementaire enquête zijn geleerd, is een aantal jaar geleden het defensiebrede project DIV-on-line opgezet. Dit is defensiebreed beëindigd. Binnen de MIVD heeft *work-flowmanagement* vorm gekregen door het project e-div (digitalisering van de werkstroom) en het project Aeolus (digitalisering van veiligheidsonderzoeken). ■

Uitpuilende archieven

Alle behandelde informatie, komt weer terug bij het BDI. Daar moet het worden geselecteerd op bewaren of vernietigen. "Maar dat is nog een heel punt", geeft de bedrijfsarchivaris aan. "Volgens de archiefwet moet er een selectielijst zijn waarop staat aangegeven welke documenten over welke onderwerpen vernietigd mogen worden. Die selectielijst is er echter nog niet. Daar wordt al sinds 1991 aan gewerkt, in overleg met het Nationaal Archief en een historicus. In 2003 is er een concept-lijst opgesteld, maar die is op twee punten nog niet goedgekeurd. Een van die punten betreft de identiteit van agenten en informanten. De MIVD belooft hen namelijk nooit hun identiteit bekend te maken. De documenten die dit betreft moeten dus vernietigd worden. Aan de andere kant is er het 'historisch belang'. Voor historici kan dit namelijk over honderd jaar interessant zijn. Dit zorgt voor een impasse. Zolang er nog geen akkoord is, mogen we geen stukken vernietigen. Dat betekent dat het archief van de MIVD behoorlijk groeit." ■

Paarse krokodil (-trofee)

U kent vast wel dat reclamespotje op televisie waarin een badmeester achter een loket het gevonden voorwerp niet aan een moeder met kind wil teruggeven, omdat nog niet alle daartoe ontwikkelde formulieren zijn ingevuld. Soms moet ik - zowel in vrije tijd als op het werk - aan dat spotje denken. Er komen namelijk helaas situaties voor die enige overeenkomst vertonen. De maatschappij kan ik niet veranderen, Defensie ook niet, maar een stukje bewustwording bevorderen binnen de dienst moet toch lukken...

Door: Lkol , interim-voorzitter MC-MIVD

Op het moment dat ons mooie vakblad van de drukker terug is en u allen bereikt, ben ik geen MC-lid meer. De deadline verstreek echter tijdens mijn zittingsperiode, dus mag ik me nog één keer tot u richten. Inmiddels zijn de deelverkiezingen achter de rug. Eindelijk is er weer een complete MC-MIVD geïnstalleerd én kunnen we beschikken over een goed gevulde reservebank. De nieuwe voorzitter zal zich in een volgende Ingelicht voorstellen. Daarnaast zal de uitslag via een Nieuwsbrief van de MC bekend zijn gesteld. Daar kan ik niet op vooruitlopen. Bij dezen wil ik een aantal mensen danken voor hun belangrijke bijdrage aan de verkiezingen: de verkiezingscommissie voor al het extra werk binnen strak opgelegde *timeframes* en regelgeving, de vele nieuwe vrijwilligers voor de opengevallen plaatsen en alle stemmers, die de moeite namen de invulstructuur te lezen en een geldige stem uitbrachten.

Nomineren

Ik zie het al voor me: een hardhouten plankje met daarop gemonteerd een rechtopstaande Paarse Krokodil en een koperen plaatje dat de naam van de ontvanger laat zien. Deze trofee zou nog wel eens gewild kunnen zijn, dus is het belangrijk dat de persoon die deze eer toekomt ook publiek wordt gememoreerd. Met zo'n trofee kunnen we een medewerker die - bij uitzondering - iets te weinig flexibiliteit toont, voorhouden dat hij wellicht wordt genomineerd voor de periodiek toe te kennen 'paarse krokodil'. Hij moet dan gaan beseffen dat hij wellicht te weinig heeft meegedacht met de belangen van de dienst. En dat (meer) meedenken en flexibiliteit mogelijk een breed dienstbelang dient (en tevens een publieke zeperd voorkomt).

De instellingsbeschikking voor de 'Paarse Krokodiltrofee' komt er waarschijnlijk niet. Maar als we ons gedrag af en toe aan die badmeester spiegelen, gaan we een mooie zomer tegemoet. ■



Rood Erekoord voor Caroline

Medaille-uitreiking

Tijdens de ISAF medaille-uitreiking op 5 maart kregen ook MIVD'ers de herinneringsmedaille opgespeld.

De Commandant der Strijdkrachten, generaal Van Uhm, gaf in zijn toespraak aan dat 'de inlichtingen-eenheden uitstekend hun best hebben gedaan en een onmisbare stempel hebben gedrukt op alle militaire operaties. Operaties die we konden uitvoeren omdat de juiste informatie op het juiste moment werd geleverd'.

Verder stond Van Uhm stil bij de successen die zijn geboekt, zoals de zelfstandigheid van het Afghaanse leger, het verdringen van taliban in gebieden waar het Nederlandse leger voorheen niet kwam, de grote vredes *jirga's* (vergaderingen) en de bouw van scholen. "Die successen worden nog veel te weinig in Nederland gehoord", zei Van Uhm.

"Ik wil u daarom vragen om het verhaal van het succes van Afghanistan te vertellen aan uw omgeving. U bent het immers die de ervaringen uit eerste hand kunt delen met mensen die er nooit zijn geweest. U kunt een eerlijk en helder beeld schetsen over datgene wat wij daar doen. We moeten het verhaal van deze missie actiever naar de mensen brengen. Ik zal daarin een voortrekkersrol nemen, maar ik wil u vragen om mij daarin te volgen."



Voor haar daadkrachtig en menslievend optreden, ontving ~~Caroline~~ ~~Wahneema Lubiano~~ secretaresse van de directeur MIVD, op 24 maart een ingelijst rood Erekoord voor Verdienste uitgereikt door luitenant-generaal Leijh, hoofd directeur Personeel.

Dit kreeg zij voor haar kordate optreden op 19 september 2007, toen ~~Wahneema Lubiano~~ een hartstilstand kreeg. In gezelschap van de toneelvereniging van Defensie, 'De Clingendaelers', wordt ~~Wahneema Lubiano~~ ~~Wahneema Lubiano~~ secretaresse van luitenant-generaal Leijh, onwel. Op advies van Caroline gaat zij naar huis en belt ze de huisartsenpost. Caroline is er echter niet gerust op en besluit met haar man naar het huis van Marjon te gaan. Die laat hen binnen en gaat op bed liggen. Vlak daarna begint ze zwaar te ademen. Als Caroline geen contact meer kan maken met Marjon en de ademhaling stopt, belt Caroline 112. Met telefonische aanwijzingen, begint

ze te reanimeren. Vijf minuten later wordt Marjon per ambulance naar het ziekenhuis gebracht.

Leijh geeft bij het uitreiken van het rode erekoord aan dat het een onderscheiding is voor militairen die iets bijzonders hebben gedaan. Militairen mogen het erekoord levenslang dragen. Omdat Caroline 'burger' is, reikt Leijh haar een ingelijst exemplaar uit.

Ook krijgt zij van de Koninklijke Nederlandse Vereniging EHBO een 'Gouden Pleister'. Dit is een aandenken voor mensen die zonder EHBO-opleiding een bijzondere daad verrichten. "Van mensen met een EHBO-opleiding wordt verwacht dat ze hulp verlenen. Dat Caroline dit vrijwillig deed, is bijzonder. Ze kan op de 'Gouden Pleister' terugzien met de gedachte: "Ik heb wat voor een ander mogen betekenen", aldus bestuurslid Cees Westdijk. ■

Co de Rood

Henk Slijkhuis



MIVD neemt deel aan de CPC-loop



Atleten uit vierentwintig verschillende landen van Australië tot de Verenigde Staten deden mee aan de grootste en gezelligste stratenloop van Nederland. Ook vierentwintig MIVD'ers deden mee aan het hardloopparcours van de City-Pier-Cityloop (CPC).

Het hardloopparcours van de City-Pier-City-loop (CPC) voert door Den Haag en Scheveningen en is sinds de 33e editie een stadsparcours geworden. Dit jaar, de 35e editie, deed een record aantal deelnemers mee. 26000 hardlopers uit vierentwintig verschillende landen. 7500 deelnemers deden mee aan de 10 km en 10.000 hardlopers aan de 21 km. Verder deden er 8500 lopers mee aan de 1,5 km, de 2,5 km en 5 km.

Record

De Ethiopische wereldrecordhouder op de marathon, Haile Gebreselassie (2.03.59), had een speciale missie om dit jaar het wereldrecord op de halve marathon in Den Haag te verbeteren. Dit record stond op naam van de jonge Keniaanse atleet Samuel Wanjiru die in 2007 een

wereldrecord liep in Den Haag. In een tijd van 58.33 kwam hij over de finish. Gebreselassie eindigde zaterdag uiteindelijk als tweede (59.50) achter de Keniaan Sammy Kitwara (59.47). Door wind en regen is het wereldrecord in 2009 niet verbeterd door de Ethiopiër en is de wereldtijd uit 2007 nog steeds actueel record.

Businessteams

MIVD-medewerkers werden, net als in 2008, in de gelegenheid gesteld om aan deze sportieve happening mee te doen door Businessteams te vormen. Het CPC Business-programma bestaat uit twee lopen: de 10 km loop en een halve marathon (21,1 km).



Drie MIVD-teams namen hieraan deel. Twee MIVD-teams deden mee aan de 10 km en één MIVD-team aan de 21 km.

De MIVD heeft een goed sportief resultaat neergezet. "Bij de 10 km zijn we van 249 deelnemende Business teams negentiende geworden", zegt organisator Henk Hoppenbrouwers en bij de 21 km zijn we van 192 Business teams achttiende geworden. Dat is een geweldige prestatie."

De snelste bij de MIVD op de 10 km eindigde in een tijd van 43.26. Snelste op de 21,1 km eindigde Jeroen Wevers van de afdeling SIGINT in een tijd van 1.42.50.

Dat sporten gezond is, mag duidelijk zijn, ook als je wat ouder wordt is het belangrijk te blijven bewegen. Een voorbeeld voor velen is Arend Wissink van MIVD/ NSO.

Deze MIVD'er is de oudste, nog werkende defensiedewerker die aan de 10 km deelnam. Wissink (64 jaar) is vanuit de NSO te Eibergen met zijn vrouw per trein naar Den Haag gereisd om mee te doen. Wissink: "Ik heb enorm genoten van dit hardloopspektakel in Den Haag en hoop volgend jaar deel te mogen nemen aan de 36e editie." ■

Weet waar wat te halen valt

Daar was het verzoek van een aardige dame haar te helpen bij het zoeken naar bepaalde informatie. Zij vertrouwde mij toe dat ze lijdt aan een bepaalde ziekte waarover zij graag wat meer wilde weten. Zij wist de naam van de aandoening en had lang en veel gezocht, maar slaagde er niet in te vinden wat ze graag wilde weten. Of ik haar misschien kon helpen.

Door: Arno H.P. Reuser

Nu is het vinden van informatie over geneeskundige zaken niet heel erg moeilijk. Er zijn prachtige bronnen met geneeskundige informatie, zoals Medline, de grootste medische database ter wereld. Dit wordt onderhouden door een van de nationale bibliotheken van de Verenigde Staten, namelijk die voor medische info: de *US National Library of Medicine*. De informatie uit Medline - met een beetje extra - is terug vindbaar via een uitstekende zoekmachine geheten PubMed. Daarmee kun je zelfs op de verscheidene metadatatavelden zoeken om zo zeer nauwkeurige zoekacties uit te voeren.

Zo ver was deze zoeker echter nog niet gekomen. Wellicht maar goed ook, want PubMed/Medline bevat bijna uitsluitend wetenschappelijke informatie. De leek zal daar in veel gevallen niet veel van begrijpen. Mevrouw zou ook naar populaire informatie kunnen zoeken

natuurlijk, maar dan weet je nooit in hoeverre de gevonden informatie ook betrouwbaar is. Hoe zoek je met een algemene zoekmachine naar populaire medische informatie en hoe zoek je naar wetenschappelijke medische informatie? Hier is een tip: gebruik voor het eerste populaire zoektermen, gebruik voor het laatste wetenschappelijke/technische termen. Zoek dus met de term *appendicitis* voor de medische literatuur over die aandoening, maar gebruik de populaire term 'blindendarmonsteking' voor de populaire literatuur. Overigens is die laatste term wel fout: het is niet de blindedarm die ontsteekt, maar het wormvormig aanhangsel. Maar goed.

Zoekplan

Soms is er echter een veel voor de hand liggender oplossing. Veel zoekers gebruiken in hun haast (?) enthousiasme (?) of iets dergelijks te pas en te onpas een Internet zoekmachine zoals Google. Als de informatie niet te vinden is in Google dan gaat verder het licht uit, ook als er niets of weinig te vinden is. Andere informatiebronnen lijken niet te bestaan en een zoekplan is er al helemaal niet. Met deze mevrouw ontspan zich een aardige conversatie. "Ja, en ik heb heel veel gezocht, maar kan er niets over vinden!", zei ze tegen mij. "Mevrouw" vroeg ik, "mag ik u vragen, wat u zou hebben gedaan als u geen toegang had tot het Internet?" Haar antwoord was kort, krachtig en duidelijk: "Ja, dan ga ik natuurlijk naar de dokter!"

En zo is het met veel zoekvragen. Kruip niet meteen achter de eerste de beste zoekmachine om je wezenloos te typen en nog veel meer te bladeren door duizenden en duizenden hits. Stel jezelf eerst een belangrijke vraag. Een vraag die (met een aantal andere vragen overigens) het zoekproces zeer kan versnellen. En die vraag is: welke bron zou het antwoord op mijn vraag kunnen hebben? Niemand zal Google gebruiken om het telefoonnummer te zoeken van een persoon in Nederland, want voor dat soort informatie is een uitstekend naslagwerk. Niemand zal tabellen met inkoop- en verkoopgegevens van wapensystemen van landen in Google opzoeken, want daarvoor heeft SIPRI haar databases ter beschikking gesteld. Niemand zoekt de koers van een aandeel op via Google, maar gaat gewoon direct naar de betreffende bank. En een lijst samenstellen van universiteiten en hoogleraren uit een bepaald land? Dat doet u toch niet via die zoekmachine? Daarvoor is een uitstekend naslagwerk voorhanden, geheten *The World of Learning*.

Compleet?

Het mag zorgwekkend genoemd worden in hoeverre veel mensen voor hun informatievoorziening afhankelijk zijn Internet, en binnen internet van een WWW zoekmachine, en daarbinnen alleen van een willekeurige zoekmachine uit Californië. Waarvan niet bekend is hoe compleet die is, wat de selectiecriteria zijn, wat de criteria zijn voor de ranking (volg-orde, wat komt eerste en wat komt laatst), en waarvan onbekend is welke informatie niet geselecteerd wordt. En dan hebben we het nog niet over de regels met betrekking tot privacy.■

Bronnen :

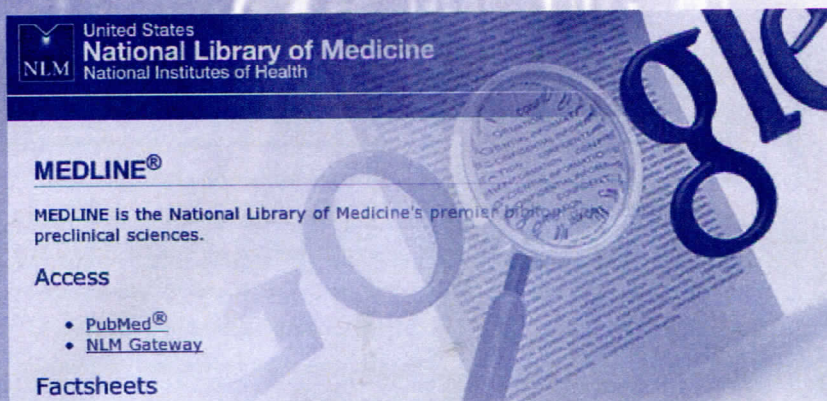
Medline: http://www.nlm.nih.gov/databases/databases_medline.html

PubMed: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/advanced>

SIPRI: <http://www.sipri.org>

World of Learning: <http://www.routledgeeducation.com/books/The->

Europa-World-of-Learning-2009-ISBN9781857434712



**United States
National Library of Medicine**
National Institutes of Health

MEDLINE®

MEDLINE is the National Library of Medicine's premier preclinical sciences.

Access

- PubMed®
- NLM Gateway

Factsheets